

JAARVERSLAG 2004 VERENIGING VOOR NATUUR EN MILIEU "DE VECHTSTREEK"

Inleiding

Dit jaarverslag bestaat uit een algemeen deel over de vereniging als geheel. Daarna volgen de afzonderlijke verslagen van de werkgroepen.

Ledenbestand

Per 31 december 2004 telde de vereniging 247 leden, (was 242 in 2003).

Communicatie

Er wordt een e-mailadressenbestand van de leden opgebouwd om snel te kunnen communiceren. Dit kan bijvoorbeeld van belang zijn bij het organiseren van activiteiten. Vanaf 2005 zullen de leden met e-mailadres via e-mail extra geattendeerd worden op de activiteiten.

Bestuur/algemene jaarvergadering

Het bestuur vergaderde 8 maal. Naast het regelen van de huishoudelijke en organisatorische zaken en samenstellen van het activiteitenprogramma heeft het bestuur, samen met werkgroepleden, ook ingespeeld op diverse actuele zaken. Deze zijn beschreven in de paragraaf "overige activiteiten". De vereniging is het afgelopen jaar overgestapt naar een bank die investeert in duurzaamheid en milieuvriendelijke projecten.

De jaarvergadering vond plaats op 17 maart 2004. Een verslag vindt u elders in deze Meander. In de jaarvergadering werd geopperd om het bestuur uit te breiden omdat de hoeveelheid werk toeneemt, en de samenstelling te wijzigen omdat er geen vrouwen zitting hebben in het bestuur. Het bestuur vindt uitbreiding onnodig en ook strijdig met de uitgangspunten die hebben geleid tot de huidige organisatie, een vereniging met actieve werkgroepen. De activiteiten vinden plaats in de werkgroepen een versterking zou dus juist in de werkgroepen plaats moeten vinden. Om een wijziging in de *samenstelling* van het bestuur te realiseren moeten er in de eerste plaats kandidaten zijn. Het bestuur heeft dit als actiepoint opgepakt en roept de leden op om met suggesties te komen.

Thema-avonden en excursies

Het activiteitenprogramma bestond uit de volgende thema-avonden en excursies:

- 30 januari - thema-avond over ganzen en eenden door Han Bouman
- 31 januari - ganzen en eendenexcursie
- 17 maart (na de jaarvergadering) - thema-avond boommarters door Chris Achterberg
- 2 april - thema-avond vogels van de Lemelerberg door Herman Hazelhorst
- 3 april - excursie vogels van de Lemelerberg door Henk Ruiter
- 4 juni - thema-avond zangvogels door Evert Ruiter
- 5 juni - vaarexcursie Weerribben o.l.v. Staatsbosbeheer
- 1 oktober - thema-avond paddestoelen door Henk Ruiter
- 2 oktober - paddestoelenexcursie door Henk Ruiter
- 19 november - thema-avond slechtvalken en torenvalken door Jan van Dijk

Bovenstaande activiteiten zijn op het initiatief van de vereniging georganiseerd. Daarnaast zijn op verzoek van andere organisaties de volgende activiteiten georganiseerd:

- 17 en 23 maart - lezing en excursie voor Groei en bloei door Henk Ruiter
- 18 mei - lezing en excursie over vleermuizen voor het Natuurinformatiecentrum Ommen door Theo Douma
- 29 april - excursie voor ouderen voor Dunamis/Landstede door Henk Ruiter
- 10 juni - excursie voor De Tuinfluiter door Henk Ruiter
- 10 juni - excursie voor Bosgroep N.O. Nederland door Henk Ruiter
- 30 september - paddestoelenexcursie voor ouderen Dunamis/Landstede door Henk Ruiter

Alle thema-avonden zijn gehouden in het Natuurinformatiecentrum Ommen. Bij de meeste activiteiten was er een goede opkomst. Het aantal bruikbare zitplaatsen bleek bij menig thema-avond onvoldoende.

Vanuit het bestuur is er daarom bij het Natuurinformatiecentrum Ommen op aangedrongen om meer ruimte beschikbaar te maken voor het ontvangen van groepen.

Meander

Er zijn in dit verslagjaar geen wijzigingen doorgevoerd in het beleid van de redactie.

Overige activiteiten

De vereniging is, al of niet via de werkgroepen, betrokken geweest bij diverse zaken. De activiteiten van de werkgroepen zijn in de aparte werkgroepverslagen opgenomen. Hier volgt een overzicht van de overige zaken waarbij de vereniging betrokken is geweest.

- Er hebben gesprekken plaatsgevonden met het districtshoofd van Staatsbosbeheer. Daarbij zijn mogelijkheden besproken om enkele lokale natuurgebieden te behouden door een natuurlijker beheer. Ook is door de vereniging verzocht om mogelijkheden te onderzoeken voor aanleg van mountainbikeroutes.
- Met Rijkswaterstaat hebben gesprekken plaatsgevonden over de omleiding van de rijksweg N34. Daarbij is gesproken over locaties voor wilddoorgangen, natuurlijke oevers voor een afvoerkanaal en andere voorzieningen voor natuur en milieu.
- De vereniging heeft zich gepresenteerd tijdens de uitgaansmarkt van de gemeente Ommen op 3 september 2004.
- Een doorlopend aandachtspunt is: hoe betrekken we de jeugd bij werkzaamheden op het gebied van natuur en milieu. In dit kader zijn ook in 2004 door de vogelwerkgroep nestkastwerkzaamheden uitgevoerd samen met de jeugd van enkele plaatselijke scholen.
- Bij landgoed Junne zijn onze zorgen uitgesproken over de verstoringen die het gevolg kunnen zijn van de zomervellingen in Junne. In oktober 2004 is bekend geworden dat landgoed Junne zal stoppen met de zomervellingen.
- De vereniging heeft bij Landschap Overijssel en het waterschap Regge en Dinkel geageerd tegen het verlenen van toestemming voor het houden van een slipjacht op en nabij de Archemerberg. Dit omdat hierbij met paarden en honden een natuurgebied wordt doorkruist dat gesloten is voor publiek vanwege de kwetsbaarheid. Beide partijen hebben hierin geen aanleiding gezien de toestemming voor de slipjacht te onthouden.

Gebiedsbescherming

Het bestuur heeft gesprekken gevoerd met een mogelijke kandidaat voor versterking van de werkgroep Gebiedsbescherming. Dit heeft helaas niet geleid tot een structureel resultaat geleid. In samenwerking met het bestuur zijn de volgende onderwerpen opgepakt.

- Er is gereageerd op de plannen van de gemeente Ommen voor herinrichting van de Balkerweg in een poging de natuurlijke beplanting te behouden. Het afgelopen jaar zijn deze plannen ten uitvoer gebracht. Over deze plannen hebt u ook kunnen lezen in het jaarverslag van 2003. Wij hebben nog de gelegenheid gehad om in een beroepsschrift naar de Raad van State te vragen om een voorlopige voorziening. Wij hebben uiteindelijk daar van af gezien omdat één van de argumenten van de gemeente Ommen was het verkrijgen van extra veiligheid. Wij hebben in 2003 nooit duidelijk antwoord gehad op de vraag waaruit die extra veiligheid dan bestond. De helft van het bos was overigens reeds gekapt op het moment dat de mogelijkheid van beroep open stond. Het is ook spijtig te vernemen dat in de Ommen politiek nooit de teloorgang van het bos ter sprake is geweest. U kunt nu zelf oordelen over de Balkerweg. Wij hebben opmerkingen gehoord in de trant van: De Balkerweg is mooi geworden. Maar ook is, buiten de vereniging om, aangifte gedaan dat bos werd gekapt in het broedseizoen waarbij de Flora- en Faunawet geweld is aangedaan.
- De vereniging is vertegenwoordigd in de klankbordgroep herziening bestemmingsplan buitengebied Ommen.
- De vereniging heeft gereageerd op het voorontwerp bestemmingsplan Ommen Zuid. De inzet daarbij was het behoud van het bos aan de Schapenallee vanwege de hoge natuurwaarden. Op 12 oktober vond er een inspraakavond plaats in het gemeentehuis in Ommen: ontwikkellocaties voor woningbouw Ommen zuid. Eén van die ontwikkellocaties zou mogelijk het Ekkelbössie zijn. Met aandacht werd er geluisterd naar Henk Ruiter die over de natuurwaarden van het "Ekkelbössie" verslag deed. Wettelijk beschermde planten als: Gewone vogelmelk, Daslook, Koningsvaren en Maagdenpalm komen er voor. Daarnaast komen er bijzondere broedvogels voor en tenminste drie

soorten vleermuizen, die alle wettelijk beschermd zijn.

Tenslotte

Wij doen een oproep aan de leden zich beschikbaar te stellen om wat meer inhoud te geven aan deze werkgroep. Een telefoontje naar de secretaris van onze vereniging Martien Naarding (0529 456654) of naar Erwin Schipper van de werkgroep (0529 453462) en u krijgt alle informatie.

Jaarverslag 2004 Vogelwerkgroep

Bijeenkomsten

In 2004 heeft de vogelwerkgroep weer 5 werkbijeenkomsten gehouden in het NICO.

In november heeft de werkgroep met een aantal leden een zeer geslaagde dagexcursie naar het Lauwersmeer gebied gehouden.

Weidevogels

Telling van de in de regio Ommen aangetroffen legsels.

	Aantal Legsels	uitgekomen legsels	niet uitgekomen legsels	onbekend
Scholekster	29	21	6	2
Kievit	358	182	174	2
Grutto	13	9	4	0
Wulp	13	7	6	0
Tureluur	1	1	0	0
totaal	414	220	190	4

Ooievaars

Evenals voorgaande jaren hebben we op de nesten geen broedresultaten kunnen waarnemen. Wel worden er ooievaars gezien maar deze komen nog niet tot broeden.

Nestkasten

Op de Lemelerberg is er een tweede nestkastroute bijgekomen.

We hebben nu in totaal 4 educatieve routes waaraan evenzoveel scholen deelnemen.

	Koolmees	pimpelmees	zwarte mees	glanskop	bonte vliegenvanger	boomklever	gekraagde roodst.
Stegeren	126	96	17	14	70	16	---
Vilsteren	8	12	10	8	42	4	---
Besthmen	60	56	13	8	28	5	---
Junne	221	89	28	6	93	8	---
Lemelerberg	386	100	---	---	122	---	5

Watervogeltellingen

Ook dit seizoen is weer meegedaan aan de watervogeltellingen van de provincie en SOVON.

In totaal betrof dit 6 tellingen.

Bosuilen

Er waren dit jaar meer broedsels als in 2003.

Er zijn 6 bewoonde kasten geconstateerd, waarin 8 jongen groot zijn geworden.

1 kast op de Lemelerberg is helaas verdwenen met eieren en al.

Een van de geringde jongen is teruggemeld als prooi van een havik

Kerkuilen

Dit jaar hadden we 19 geslaagde broedsels in ons werkgebied.

Het totaal aantal jongen bedroeg 67. Gemiddeld levert dit 3,5 jong per nest op.

Evenals vorig jaar zijn dit jaar in het najaar in de omgeving van Gramsbergen weer volwassen

kerkuilen geringd.

We hopen hier nog een aantal jaren mee door te kunnen gaan om zo de trouw aan de nestplaats te kunnen nagaan.

Tellen we ook de andere gebieden (Hardenberg, Gramsbergen, Den Ham, Daarle, Dalfsen) mee waar we werkzaam zijn geweest dan komen we tot een totaal aantal nesten van 54 met 188 geringde jongen. Een gemiddeld aantal jongen per nest van 3,4.

Stenuilen

In ons werkgebied zijn 8 broedsels van stenuilen gevonden. Hieruit zijn 16 jongen groot geworden en geringd.

Roofvogels

De inventarisatie leverde dit jaar de volgende gegevens op:

Aantallen horsten en jongen						
	havik	buizerd	sperwer	wespendief	raaf	torenvalk
Junne	2 h / 4 j	3 h / 5 j	---	2 h / 2 j	1h / 3 j	---
Lemele / Archem	3h / 7 j	6 h / 8 j	3 h / 16 j	1 h / 0 j	---	
Ommen	1 h / 3 j	5 h / 9 j	1 h / 3 j	---		
Witharen/Vlierbelten	2 h / 7 j	8 h / 16 j	3 h / 11 j	---		
Vilsteren	2 h / 3 j	6 h / 8 j	---	---		
Stegeren	1 h / 2 j	2 h / 3 j	---	---		
Den Ham	1 h / 4 j	3 h / 6 j	2 h / 5 j	---		
Gramsbergen	---	11 h / 24 j	1 h / 5 j	---	---	7 h / 39 j

Verder zijn er nog verschillende territoriums gevonden, maar hebben we hier de nesten niet kunnen lokaliseren.

Alle jonge vogels zijn van een ring van het vogeltrekstation voorzien.

Gierzwaluwen

Er zijn dit jaar 35 paar gierzwaluwen geteld.

Verder zijn er namens onze vereniging 25 broedblokken gefinancierd en geplaatst in de gevel van het gerenoveerde oude Rabobank gebouw aan de Tuinstraat.

Nachtzwaluwen

Op de Lemelerberg en Archemerberg is dit jaar weer gekeken naar het voorkomen van de nachtzwaluw.

In totaal werden er 10 territoriums vastgesteld.

Asiel

In het asiel werden zo'n 50 tal vogels aangeleverd voor verzorging. Wederom weer een aantal buizerds, sperwers, torenvak, boomvalk, verscheidene kerkuilen, stenuilen, bosuil, wulp, Kievit en vele duiven (meestal jongen die meegenomen worden omdat men denkt dat ze verlaten zijn).

De jonge verzorgde uilen zijn alle nadat ze volgroeid waren weer uitgezet. Een kerkuil die slachtoffer was van prikkeldraad is met behulp van een gelijmde veren afkomstig van een dode uil weer in vrijheid gekomen.

Ongeveer 1/3 deel van de opgevangen vogels is weer in vrijheid gesteld.

Jaarverslag 2004 Zoogdierenwerkgroep

- De deelname aan het vleermuizenonderzoek naar de Bechsteinvleermuis, dat in 2003 is opgestart, is dit jaar voortgezet. Er zijn op verschillende plaatsen kasten opgehangen om te zien of en waar deze soort voor komt. Op het landgoed Eerde en bij de ijskelder hebben zijn vangacties gehouden.
- Er zijn, naast het Bechsteinproject, ook vleermuizen geïnventariseerd bij de zuivelfabriek aan de Hammerweg en in de Dante. De kasten in de Dante hebben dit jaar geen (vleermuis)bewoning gehad.
- In Archem heeft een zoogdierenonderzoek plaatsgevonden. Er wordt nog gezocht naar een goede locatie voor onderzoek naar eekhoorns.
- De Zoogdierenwerkgroep kon ook dit jaar gebruikmaken van het Natuurinformatiecentrum in Ommen.

Arend Diepeveen heeft zich teruggetrokken als werkgroepcoördinator. Arend Spijker zal tijdelijk als aanspreekpunt voor de zoogdierenwerkgroep fungeren.

Jaarverslag 2004 plantenwerkgroep

De plantenwerkgroep ziet terug op een succesvol jaar: er is veel gedaan en we hebben ook veel kunnen realiseren.

De werkzaamheden van de plantenwerkgroep hebben zich ook dit jaar weer voor een groot deel afgespeeld in het Varsenerveld. In dit gebied hebben we gemaaid, gehooid en jaarlingen verwijderd. Ook zijn er inventarisaties uitgevoerd. Overduidelijk is dat onze inspanning van de laatste 6 jaren zijn vruchten afwerpt.

De volgende rode lijstsoorten zijn verschenen of hebben zich uitgebreid.

Moeraswolfsklauw	<i>Lycopodiella inundata</i>
Bruine snavelbies	<i>Rhynchospora fusca</i>
Witte snavelbies	<i>Rhynchospora alba</i>
Veenbies	<i>Trichophorum cespitosum</i>
Stijve ogentroost	<i>Euprasia stricta</i>
Hondsviooltje	<i>Viola canina</i>
Valkruid	<i>Arnica montana</i>
Heidekartelblad	<i>Pedicularis sylvatica</i>
Welriekende nachtorchis	<i>Platanthera bifolia</i>
Gewone vleugeltjesbloem	<i>Polygala vulgaris</i>
Blauwe knoop	<i>Succisa pratensis</i>
Klokjesgentiaan	<i>Gentiana pneumonanthe</i>
Vlottende bies	<i>Eleogiton Fluitans</i>
Witte waterranonkel	<i>Ranunculus ololeucos</i>
Wateraardbei	<i>Potentilla palustris</i>
Moerassmele	<i>Deschampsia setacea</i>
Addertong	<i>Ophioglossum viride</i>
Echte guldenroede	<i>Solidago virgaurea</i>
Bleekgele droogbloem	<i>Gnaphalium luteo-album</i>
Ronde zonnedauw	<i>Drosea intermedia</i>
Kleine zonnedauw	<i>Drosera rotundifolia</i>

Moerassprinkhaan
Waterspitsmuis
Boomleeuwerik
Boompieper
Geelgors
Dodaars

De samenwerking met de Gemeente Ommen verliep ook dit jaar weer bijzonder prettig. Met OBN subsidie is er in opdracht van de gemeente Ommen een ven uitgediept. Wij zijn nauw betrokken geweest bij de uitvoering. Stagiairs van de Groene Welle uit Hardenberg zijn in het Varsenerveld aan het werk geweest.

Burgemeester en wethouders van de gemeente Ommen zijn door Henk Ruiters rondgeleid.

In oktober heeft Dr. André Jansen, de absolute crack op het gebied van hydro-ecologie het gebied bezocht en was enthousiast over de behaalde resultaten.

Er zijn gesprekken gaande met het waterschap Groot Salland. Inmiddels zijn er peilbuizen geplaatst en deze worden tweewekelijks bemonsterd. Uit deze gegevens hopen we meer informatie te krijgen over de waterhuishouding zodat we het beheer kunnen optimaliseren.

Er is een wandje voor ijsvogels gegraven.

In juni is de plantenwerkgroep naar Eexterveen geweest. Harry en Yvonne Kerkdijk die van Ommen naar Eexterveen zijn verhuisd, hebben in Meander 1-2004 leden van onze vereniging uitgenodigd om de schitterende flora bij hun huis eens te aanschouwen. De plantenwerkgroep heeft aan die uitnodiging gehoor gegeven. We hebben daar genoten van de soortenrijkdom die bij hun huis in het Hunzedal voorkomt.

Verder hebben we in juni in het Junner Koeland de verspreiding van de Steenanjer in kaart gebracht. De bedoeling is om dit ieder jaar te doen. De gegevens zijn gebruikt voor een artikel over de stroomdalfora langs de Overijsselse Vecht. Dit artikel verschijnt dit voorjaar in het tijdschrift 'De Levende Natuur.'

Op de Besthmenerberg hebben we een berm gemaaid. Het maaisel is door Staatsbosbeheer afgevoerd. Kruipbrem, stekelbrem, Grote wolfsklauw, Grasklokje, Echte guldenroede reageren goed op de beheersmaatregel.

Mede door de 55+ wandelingen in het Varsenerveld is het aantal mensen dat een dagdeel wil meewerken behoorlijk toegenomen. Het grote voordeel daarvan is dat we meer kunnen doen in dezelfde tijd die we er anders ook aanbesteden.

Ook dit jaar hadden we het weer mee en was het volop genieten tijdens de excursies en de werkzaamheden.